

Strategii de mediatizare a crizei
Studiu de caz:
Acoperirea mediatică a condamnării oficiale a comunismului în plenul Parlamentului României
(18 dec. 2006)

Conf. dr. Ana Maria MUNTEANU
Masterand Oana DAMIAN
Universitatea „Ovidius” din Constanța

Introducere

L. Sfez diferențiază fenomenul de criză de noțiunea de conflict. Criza apare prin necesitatea unei referințe istorice, prin ruptura de reprezentarea trecutului ca grilă de analiză pentru manifestările prezentului. Ea este cronică, reprezintă „căutarea ancorei pentru a opri deriva” (Lucien Sfez, 2000, p. 58). Criza se naște din multitudinea de semne politice, care caută să devină simboluri. „Partidele politice se separă din nou și se subdivizează, fiecare promovând o imagine pe care o vrea simbolică și care nu este, de fapt, decât un semn în plus” (idem). Sistemul de criză cronică este identificat de Sfez prin exploatarea imaginii societății primitive (organice). Estomparea cadrului normativ, pierderea idealurilor, valorilor etice, încrederii, conduce la o nevoie de reinventare a lor. Tehnica însă nu are același efect pentru că centrul de referință este dispărut. O posibilă modalitate este apelul la imagine, prin cuvinte care stimulează imaginile. Criza este continuă tocmai pentru că „din operația simbolică completă, generatoare de imagini vii, nu mai rămâne decât suprafața sclipitoare a obiectelor.” (p. 65). După L. Sfez, *conflictul este modalitatea de a opri dezordinea. „Inventarea unui conflict, adică forțarea la maximum, învingerea imaginilor adverse și, cu ajutorul unei comuniuni, reînnoirea mitului fondator.”* (p. 58). Conflictul este susținut prin abundența de imagini. În condițiile societății contemporane, concurența și lupta politică sunt considerate fenomene normale pentru democrație, ceea ce asigură opoziției politice libertatea de a se exprima și acționa împotriva forțelor ce dețin puterea. Științele sociale s-au bazat, foarte multă vreme, după cum afirmă Ferréol, pe o viziune a societății în care ideea de ordine era atribuită unei forme unificatoare care trebuia să înglobeze dezordinea caracteristică periferiei. Durkheim consideră că actul *crimei* are o funcție de consolidare la nivelul conștiinței colective, prin asumarea în comun a unei poziții. „Acest model opune așadar *ordinea* majoritară *dezordinii* minoritare și presupune că, în general, comportamentele umane se înscriu într-un cadru în care *logos-ul* este mult mai important decât *pathos-ul*, în care majoritatea aderă la niște reguli bine cunoscute și își alinează comportamentul la constrângerile care decurg din aceste reguli” (Gilles Ferréol, și Guy Jucquois, 2005, p.92). Anthony Giddens consideră procesul de *structurare* bazat pe rolul integrator al regulilor care sunt puse în „slujba aplicării colective a proiectului propriu fiecărei societăți, oricare ar fi modelul de dominare care o guvernează” (Giddens, 1984). Sistemul de ordine sau dezvoltare social nu poate fi pus în limitele unor granițe. Deși dezordinea pare a fi mult mai puternică decât ordinea, sistemul social se folosește de coduri pentru a forma și menține stabilitatea. Giddens consideră că cerința și căutarea ordinii este „comandată de nevoia ontologică de securitate”. Cu toate acestea acțiunile individuale nu par a se înscrie în logica ordinii, chiar mai mult, par a fabrica dezordine. Societatea, în acest caz, are rolul reglator de a înscrie dezordinea în coduri (pentru a forma o ordine a vieții sociale. „Din dezordinea rezultată în urma acțiunilor individuale, societatea încearcă să fabrice ordinea (Balandier, 1988 cit în Ferréol și Jucquois, 2005) și să o înscrie în același timp în coduri și în mituri” (p. 93). Procesul de bricolaj cunoaște și forme de rezistență ale actorilor, care deși cunosc „sensul injecțiilor emanate de sistemele de reglementare”, acțiunile lor dezvăluie artificialitatea codurilor care „par să existe doar pentru a fi ocolite, suspuse bulversărilor, proclamate, dar nu și respectate” (idem). Societatea evită destrămarea ordinii și a codurilor care o susțin, prin punerea în scenă a unor ficțiuni (aparența ordinii sociale). Această falsă impresie transmisă individului prin diverse canale de comunicare este asimilată sub forma unei realități. Thomas Carothers anunță sfârșitul paradigmei tranziției și avertizează că atunci „*când oamenii definesc o situație ca fiind reală, aceasta devine reală prin consecințele ei*”. (2002). Procesul de construcție, atât a unei forme de realitate socială, cât și a unui echilibru între ordine-dezordine permite individului să folosească instrumentele pe care le-a fabricat treptat în procesul de socializare. „Bricolajul permite păstrarea legăturilor sociale și chiar crearea de noi reguli, în contrast cu caracterul imperativ al codurilor și al reglementărilor” (iem). Democrația în

postcomunism este structurată pe un întreg set de modele democratice - legi constituționale, pluralism politic, instituții democratice -. Cu toate acestea democrația nu este încă formată și nici aplicată în toate domeniile vieții sociale. De cele mai multe ori implicarea și rolul cetățeanului nu susțin practica politică. De aceea elementul dat de o anumită cultură politică este esențial. *Cultura politică a unei societăți „se referă la modul cum a fost internalizat sistemul politic în cunoștințele, sentimentele și evaluările populației”*. (Dan Pavel în prefață la Gabriel Almond și Sidney Verba, 1996, p.11). Conceptele pe care se bazează cultura politică în democrație definesc de fapt ceea ce este *implicarea și spiritul civic : orientare politică și cunoașterea funcționării sistemului politic* în general. (idem). În condițiile societății postcomuniste puterea nu devine cu totul transparentă, iar economicul devine baza funcționării unui sistem organizațional. *Puterea se legitimează prin media, iar media se legitimează folosindu-se de clasa politică*. Acest binom este desprins din trinomul: media - societate - putere, prin *excluderea elementului principal: societatea*. De aceea relațiile dintre putere (clasă politică în special) și media definesc noul climat al societății actuale. În fiecare din procesele politice se găsește implicată comunicarea, iar contribuția ei la această activitate este omniprezentă, fie că este vorba de socializare și participare, de elaborarea agendei, de mobilizare sau de negociere. Comunicarea construiește o mezosferă în care interacționează cu activitatea politică în măsura în care aproape toate comportamentele politice care aspiră la legitimitate, implică recursul la o intensificare a expunerii mediatic. (Jacques Gerstlé, 2002, p. 23 - 25).

Relația dintre politic și mediatic

Puterea nu mai aparține unor forme de organizare precise și delimitate în sistemul social, ci subzistă în rețele mondiale – de capital, informare și imagine. Democrația depinde de noile forme de comunicare, de reconstruirea spațiului public și revigorarea dezbaterii politice. Mass-media rămân susceptibile să insuflă o nouă vitalitate exercițiului democratic. (Daniel Roventă - Frumușani, 2004, p. 107). Dintre transformările suferite în relația media-politic, Claudiu Săftoiu (2003, p. 39) remarcă tendința în care se înscrie politicul devenind o instituție cu un foarte redus apel public în sensul că *„publicul activ care reprezintă audiența politică a devenit un spectator politic docil, solicitat intelectual la un nivel mediocru și sub-mediocru”*, doctrinele și-au pierdut forța, iar victoria politică se obține prin valorificarea carismei individuale, și, de asemenea, partidul politic și-a pierdut rolul tradițional (mijloc de comunicare între cetățeni și cei care dețin puterea în sfera de decizie), mass-media preluând acest rol.

Pierderea încrederii în politică - o modificare în modul de percepție al clasei politice.

În acest sens se facilitează o promovare a politicii ce depășește granițele campaniei electorale și capătă permanență. Aain Touraine crede că *„importanța temei comunicării politice provine din expresia pe care o dă aceasta declinului și chiar dispariției ideologiilor politice și a puterii de reprezentare a întregii vieți sociale de către actorii politici (...) Motivul este că i) politica nu mai impune nici un principiu de integrare în totalitatea experiențelor speciale și că ii) viața publică depășește din toate punctele de vedere acțiunea politică”* (apud Gabriel Thoveron, 1996, p. 28). Neîncrederea în partidele politice, erodarea autorității sistemului politic și vulgarizarea mesajului politic au generat o nouă evaluare a mijloacelor de comunicare în masă, în special sub forma unei instituții politice sau un dispozitiv politic (Claudiu Săftoiu, 2003, p. 38)

Tratarea conflictuală a scenei politice și perpetuarea mesajelor negative produce o schimbare în comunicarea politică rațională spre o dimensiune negativă care slăbește credibilitatea publicului în ansamblu. (Jacques Gerstlé, 2002, p.54). Acțiunea politică se întemeiază pe evaluarea efectuată de către mass-media și electorat. Actorii politici, mass-media, publicul și electoratul trebuie să răspundă unii altora. Credibilitatea politică se câștigă prin media în sensul că un actor politic credibil trebuie să fie vizibil din punct de vedere mediatic. *Condițiile economice facilitează cumpărarea vizibilității, iar cel mai cunoscut mod este prin publicitate politică* (Jacques Gerstlé, 2002, p. 50). Braud (1996) identifică trei mecanisme care mențin în echilibru indiferența și participarea politică: a) re alegerea disputată, b) iluziile benefice ale alternanței și c) utilitatea partidelor perturbatoare. Autorul arată că, în democrația pluralistă, marea majoritate a indivizilor nu sunt complet politizați, fenomenul având însă și părțile lui bune: *indiferența temporară, neatenția parțială vin în avantajul clasei politice*.

„Provocată de saturarea de informații sau de complexitatea excesivă a unei afaceri, *indiferența constituie atunci un soi de contragreutate a închiziției permenente exercitate de opoziție și mas media*”.(p. 91). Mass-media, dincolo de aportul pe care îl aduc în punerea în practică a acestor strategii, fac apel la un element nou în mobilizarea electorală: strălucirea unui personaj, magnetismul său, multiplicarea indefinită a elementelor sale carismatice.

Enunțarea crizei în discursul mediatic

Potrivit lui Michel Foucault puterea este exercițiu, strategie și este exercitată. *Nu deținută, nu este un privilegiu al unei clase dominante. Este un efect al pozițiilor care se nasc la nivel macro și la nivel micro. Aceste sunt susținute în lucrări precum „Ordinea discursului”, „Cuvintele și lucrurile”, „A supraveghea și a pedepsi. Nașterea închisorii”, „Lumea e un mare azil” și „Studii despre putere Biopolitică și medicină socială”. „Producerea discursului este deopotrivă controlată, selecționată, organizată și redistribuită prin intermediul unui anumit număr de proceduri care au rolul de a-i conjura puterile și pericolele, de a-i stăpâni evenimentul aleator, de a evita copleșitoarea, redutabila ei materialitate. Discursul este un spațiu în care se manifestă privilegiat puteri dintre cele mai redutabile. În plus, el explică legăturile care se stabilesc între discurs, dorință și putere: „Discursul - psihanaliza ne-a demonstrat - nu este doar ceea ce manifestă sau ascunde dorința; el este de asemenea obiectul dorinței; și pentru că discursul - despre aceasta istoria ne învață mereu - nu este doar cel ce traduce luptele și sistemele de dominație, ci este acel ceva pentru care și prin care se duce lupta: este chiar puterea care trebuie cucerită”.*¹ Foucault prezintă o versiune a *discursului adevărat, verosimil* care de la greci „nu mai e cel care răspunde dorinței ci cel care exercită puterea.” Cu toate acestea, în voința de adevăr, în voința de a articula discursul adevărat, sunt puse în joc tocmai **dorința și puterea**: „Descătușat de dorință și eliberat de putere prin necesitatea formei sale, discursul adevărat nu poate recunoaște voința de adevăr care-l traversează; iar voința de adevăr-aceea care ni s-a impus demult-e de așa natură încât *adevărul pe care-l urmărește nu poate decât să o mascheze.*”² Putem spune că există *proceduri de control externe, dar și proceduri interne*, „întrucât chiar discursurile exercită propriul lor control; proceduri care joacă mai degrabă rolul de principii de *clasificare, de ordonare, de distribuție*, ca și cum, de această dată ar fi vorba de a stăpâni o altă dimensiune a discursului: aceea a evenimentului și a hazardului.”³ Proceduri externe cuprind procedurile sociale de interdicție:

a) *tabuuri* (tabu al obiectului), *ritualuri* (ritual al circumstanței) și *privilegii* ale subiectului vorbitor

b) opoziția dintre *nebunie și rațiune*.

Există și o a treia categorie ce operează la nivelul discursului și este vorba de

c) opoziția dintre *adevărat și fals*.

Procedurile interne cele mai importante sunt *disciplina, autorul și comentariul*. Puterea nu este pur și simplu punitivă, reactivă, represivă, prin urmare negativă.

A. *Puterea este o producție alimentată de nevoile umane*. Filozoful amintește de psihanaliștii, psihologii și sociologii care continuau să considere, în discursurile lor, că semnificantul puterii, punctul central este tot prohibiția, legea, faptul de a spune nu, aceeași formă, aceeași formulă „nu trebuie”, „nu ai voie”. Puterea este mai presus de orice cea care spune „nu ai voie”. El găsește această concepție „total insuficientă”, o concepție juridică, o concepție formală asupra puterii.

B. Puterea nu reprezintă un atribut al Statului în viziunea lui Foucault. Este prezentă în toate instituțiile : închisoare, școală, uzină, familie. În viziunea lui Michel Foucault

C. Puterea abordată ca raport de forțe multiple, de amploare microsociologică, care structurează activitățile oamenilor în societate.

D. *Puterea este un flux care conectează ansamblul elementelor corpului social*. El subliniază această încercare de o nouă lectură a puterii în prima dintre regulile pe care le anunță de la bun început în studiul său „A supraveghea și a pedepsi.

Nașterea închisorii”: „studierea mecanismelor punitive nu trebuie axată numai pe efectele «represive» ale acestora, pe latura lor de «sanctiune»; aceste efecte trebuie înscrise în *marea serie de*

¹M. Foucault, *Ordinea discursului. Un discurs despre discurs*, Ed. Eurosong&Book, București., 1998, pp. 16.

²*Ibidem*, p. 22.

³*Ibidem*, p. 23.

efecte pozitive pe care mecanismele punitive le pot induce, chiar dacă, la o privire sumară, acestea pot părea marginale. Să considerăm, prin urmare, pedeapsa o funcție socială complexă.”⁴. Controlul indivizilor, dresajul corpului, dezvoltarea unui sistem carceral. Pentru Foucault, puterea societăților moderne are la bază o minuțioasă organizare a disciplinei. În „A supraveghea și a pedepsi” explică evoluția omului din perioada clasică până în secolul al XIX-lea din această perspectivă a exercitării puterii. Ajunge astfel să analizeze închisoarea ca o arhitectură ce îi permite să observe, să supravegheze și să îi disciplineze pe cei din interior. Pentru Foucault, puterea ia naștere din rețeaua constantă interconectată a relațiilor dintre indivizi. În secolul al XVII-lea, Foucault distinge un mod tradițional care se caracterizează prin violența extremă asupra corpului și un mod disciplinar care se diferențiază prin formele subtile de corecție. Dispozitivul panoptic organizează unități spațiale ce fac posibile vederea continuă și recunoașterea imediată. Într-un cuvânt, principiul carcerii se inversează; sau, mai degrabă, dintre cele trei funcții ale acesteia—închiderea, privarea de lumină și aceea de a sustrage privirilor—nu se păstrează decât prima, renunțându-se la celelalte două. Panopticul demonstrează puterea absolută a unei totale vizibilități.

Mai mult, o societate nu este un corp unitar în sânul căreia se exercită o putere și numai una, în realitate ea este o *juxtapunere*, o *legătură*, o *coordonare*, o ierarhie totodată, a diferite puteri, care își păstrează cu toate acestea specificitatea. „Societatea este un arhipelag de puteri diferite” susține Foucault.⁵ În „Cuvinte și lucruri”, Foucault preia argumentele lui Destutt de Tracy din „Eléments d’Idéologie” pentru a explica mecanismul raționalității ca relație între a gândi și a simți:

„V-ați dat vreodată, cât de puțin, seama de ceea ce înseamnă a gândi, de ceea ce înseamnă a gândi, de ceea ce simțiți atunci când gândiți, nu contează la ce...Vă spuneți: gîndesc asta, atunci când aveți o opinie, când formulați o judecată. A formula o judecată adevărată sau falsă este efectiv un act de gîndire; acest act constă în a simți că există un raport, o relație...A gîndi, cum vedeți, înseamnă tot a simți și nu e nimic altceva decât a simți”.⁶

Foucault nu pune în discuție rațiunea în ea însăși, ci pericolul anumitor raționalități sau raționalizări, el nu se interesează nici de conceptul de putere în general, ci de *relațiile de putere*, de *formarea lor*, de *specificitatea lor*, de *punerea lor în joc*. La rândul său Dennis McQuail consideră că *influența* reprezintă o caracteristică cheie a comunicării. Talcott Parsons îmbină cele două concepte “putere” și “influență” astfel puterea este “*mecanismul prin care sunt influențate atitudinile sau opiniile în cadrul unui proces de interacțiune socială orientată intențional*”. Cartwright și Zander condiționează „abilitatea de a-l influența pe altul depinde de două componente pe care le numesc : a)resurse de putere și b)anumite nevoi sau valori ale persoanei influențate pe care le numesc „*baze motivaționale ale puterii*”. Influența este definită de McQuail drept comunicarea dintre un emițător și un receptor care poate avea un efect previzibil asupra receptorului în funcție de o serie de variabile care intervin în cadrul *relației* precum și în funcție de *contextul* și *situația* în care are loc comunicarea. Similar, Talcott Parsons considera că *un actor social poate încerca să obțină conformarea altuia fie influențându-i intențiile fie manipulând în beneficiul său situația în care acesta se află*. David Kelmann într-un studiu referitor la influențarea opiniilor a corelat influența cu eficiența conformării prin trei procese: *conformare*, *identificare*, *internalizare*. *Conformare* înseamnă acceptarea influenței în speranța obținerii unui răspuns dorit, *identificarea* are loc când un individ adoptă un comportament inspirat de o altă persoană sau grup. În ambele cazuri schimbarea sau influența sunt legate de o sursă exterioară și depind de sprijinul social. *Internalizarea* însă se referă la o schimbare *congruentă* cu sistemul de valori propriu persoanei care acceptă congruența și *se identifică*, fie cu valorile, fie cu agenții acestora, actori, obiecte tehnice sau culturale. Parsons și Kelman prezintă influența ca rezultat al unui anumit tip de relație între transmițător și receptor, relație afectată de situația în care se află aceștia(, Mc Quail,) Potrivit sintezei teoretice realizate de D. Mc Quail, analizele consacrate influenței depind de: 1. prioritatea acordată fie situației sau contextului comunicării, 2.caracteristicile comunicatorului și ale mesajului, 3.caracteristicile receptorului,4. alte procese: atenția înțelegerea, acceptarea, 5.influența altor efecte. Relația transmițător-receptor este o relație de putere iar situațiile sociale fiind complexe nu se poate identifica o relație univocă între un

⁴ idem, *A supraveghea și a pedepsi. Nașterea închisorii*, Ed. Paralela 45, București., 2005, pp. 29-30.

⁵ M. FOUCAULT, *Lumea e un mare azil. Studii despre putere*, Ideea Design&Print, Cluj, 2005, p. 100.

⁶ D. TRACY, *Eléments d’Idéologie*, vol. I, p. 33-35. *apud* M. FOUCAULT, *Cuvintele și lucrurile*, Ed. Univers, București., 1996, p. 287.

anumit tip de putere și un anumit caz de influență. El construiește cinci baze ale puterii sau influenței: 1. puterea recompensatoare (a cărei bază este abilitatea de a răsplăti) 2. puterea coercitivă prin răsplata negativă 3. puterea referențială bazată pe identificarea receptorului cu agentul definită ca sentiment al identității sau dorința de unificare (grup de referință și cel de grup de prestigiu) 4. puterea legitimă conform căreia ambele părți înțeleg că cineva are dreptul să pretindă ascultare de la ceilalți, biserica de la credincioși, părinții de la copii etc. 5. puterea expertului, influența care se bazează pe atribuirea unor sentimente superioare agentului, argumentul de autoritate. Conceptul de influență a fost abordat ca *influență comunicativă*, ca *putere de influențare* (Daniel Katz,...). Katz consideră că influența are drept criteriu *baza motivațională a atitudinilor*, funcțiile pe care atitudinile le îndeplinesc în raport cu personalitatea, și le clasifică în a) instrumentale, b) adaptative, c) utilitare, d) defensive, e) expresive f) cognitive.

Studiu de caz:

Acoperirea mediatică a condamnării oficiale a comunismului în plenul Parlamentului României (18 dec. 2006)

Evenimentualizarea politicului reprezintă un efect complex, rezultat al intensificării comunicării politice în toate dimensiunile sistemului mediatic. Cercetarea își propune să răspundă unei întrebări :

Cum poate fi calificată strategia de mediatizare(enunțare) a evenimentelor politice în cazul unui canal de mare audiență, și în ce mod, ansamblul de operații discursive(instrumentalizări) intensifică informația politică și pivotează translatarea **agendei politice** în agenda **agenda publică**

Pentru a ne realiza obiectivele de cercetare am ales Jurnalul de la ora 21.00 difuzat de postul Antena3 în intervalul Prime Time. În analiza acestui corpus ne propunem să vedem modul în care se realizează miza creșterii spectacularului la nivelul limbajului prin accentul pus pe conflict și pe modalitățile prin care spectacularizarea devine un efect complex al mediatizării vieții politice. În acest sens am monitorizat o perioadă de trei luni (4 decembrie 2006 – 28 februarie 2007), și am înregistrat în total 55 de emisiuni informative. Dintre acestea pentru cercetare au fost folosite trei jurnale și anume din data de 18 decembrie 2006, 18 ianuarie 2007 și respectiv 17 februarie 2007.

Au fost reținute aceste trei jurnale având în vedere cantitatea mare de informații politice și timpul acordat acestora (mai mult de jumătate din totalul de emisie al jurnalului). Așa cum reiese din Anexa din totalul celor 55 de jurnale unele jurnale acordă mai mult de 15 minute transmiterii informațiilor politice, iar altele păstrează un caracter caleidoscopic. Jurnalele de știri monitorizate au o structură asemănătoare și ca tematică pun accentul pe informația politică. Prezenterii jurnalului sunt: Dana Grecu, Alice Iacobescu și Maria Coman. Selectarea a asigurat un grad de reprezentativitate pentru perioada monitorizată care să permită validarea ipotezelor.

În total au fost supuse cercetării 8176 secunde (136 min 26 sec): repartizate după cum urmează: 18 decembrie – 2340 secunde (39 minute); 18 ianuarie – 2512 secunde (42 minute) și 17 februarie – 3324 secunde (55 min 40 sec) prin tehnici de analiză cantitativă și calitativă, respectiv analiza de conținut și analiza discursului. Folosirea celor două metode de cercetare a permis o aprofundare atât cantitativă cât și calitativă a conținutului mesajelor mediatice.

Emisiunea informativă analizată a fost difuzată în data de 18.12.2006, la postul de televiziune Antena3, la ora 21.00. Jurnalul are o durată totală de 2340 sec, ceea ce reprezintă 39 de minute de emisie. Din acest total durata știrilor este de 1622 sec, adică 27 de minute. Celelalte 12 minute sunt rezervate rubricilor SPORT, METEO și unui calup de publicitate. Durata secvenței de știri politice este de 914 sec, adică 15 minute și 14 secunde. Aceasta cuprinde cinci știri ample.

Întreaga succesiune de știri politice are ca subiect condamnarea oficială a comunismului de către președintele Traian Băsescu în plenul Parlamentului. Acest eveniment a fost de însemnătate pentru societatea românească în contextului integrării în Uniunea Europeană.

Grupajul de știri politice nu face referire la consecințele sau implicațiile evenimentului în plan social, economic, etc și nici nu se referă la importanța condamnării comunismului într-un viitor stat european. Abordarea evenimentului se concentrează pe o perspectivă a reacțiilor atât politice cât și ale societății civile. Aceste reacții agresive, chiar violente dezvoltă un cadrul conflictual exploatat în discursul jurnalistic.

Pentru a putea înțelege structura formatului complex și modul de grupare al știrilor am realizat un profil al emisiunii informative după modelul teoreticienilor francezi Brigitte Besse și Didier Desormeaux (în Daniela Zeca-Buzura, 2005, p. 56). Acest profil reprezintă un tip de schematizare a organizării interne prin care „punerea în profil înregistrează doar caracteristicile unui jurnal și este ca un fel de fotografie” (ibidem). Ceea ce rezultă se poate vedea în tabelul următor:

Tabel nr. 1 - Profilul jurnalului din 18.12.2066

NR.	DENUMIRE	DESCRIERE	TITLURI ȘTIRI	DURATĂ
1	titlurile zilei	prezentarea titlurilor celor na- importante știri ale zilei	a. Fără urmă de politețe. b. Condamnarea comunismului c. Berlusconi, operat	51 sec
2	grupaj 1	prezentarea știrilor cu caracte- politic	1. Comunismul condamnat 2. Circ în Parlament 3. Comunismul condamnat Discurs criticat 4. Condamnarea comunismului 5. Românii despre comunism	914 sec
3	întrebarea zilei	este afișată întrebarea zilei legătură cu principalele evenimente din cursul zilei	Era necesară o condamnare oficială perioadei comuniste? Cum coment atmosfera de astăzi din Parlament de citirea raportului Tismăneanu?	17 sec
4	grupaj 2	prezentarea altor știri	6. Pregătiri de iarnă 7. Aeroport în ceață	211 sec
5	METEO	prezentarea știrilor despre vreme		120 sec
6	grupaj 3	prezentarea altor știri	8. Metrou deraiat 9. Tradiții de-a gata 10. Sejur cu peripeții 11. Prima arestare 12. Operat cu succes	436 sec
7	SPORT	prezentarea știrilor sportive		256 sec
8	PUBLICITATE	întrerupere jurnal p publicitate		379 sec
9	grupaj 4	prezentarea altor știri	13. Codul penal, dezbătut	61 sec
10	titlurile zilei	sunt reluate titlurile celor na- importante știri ale zilei	a. Președintele Traian Băsescu a f boicotat de PRM la citirea raportului condamnare a comunismului. b. Meteorologii anunță că de mâine ian își intră în drepturi. c. Traficul din capitală a fost perturbat un accident de metrou, un vagon a sărit pe șine în apropiere de stația Dristor 2	30 sec
11	final jurnal	formula de încheiere prezentatorului la final jurnalului	Doamnelor și domnilor încheiem a jurnalul orei 21.00. vă mulțumesc pen atenție. La revedere	0,05 sec

TOTAL		2340 sec
-------	--	----------

Reprezentarea grafică a profilului scoate în evidență structura acestuia. Se poate vorbi de un „jurnal în descrescendo” după categoriile lui Besse și Desormeaux, în care primul grupaj acoperă informația amplă, „după modelul presei scrise” (Daniela Zeca-Buzura, 2005, p. 58). Restul secvențelor coboară gradual ca durată de difuzare.

Acest model „imprimă jurnalului credibilitate și o tonalitate sobră” (ibidem). Este un mod de sintetiza informațiile de importanță majoră într-un grupaj compact și de sine stătător, individualizat prin durată de restul

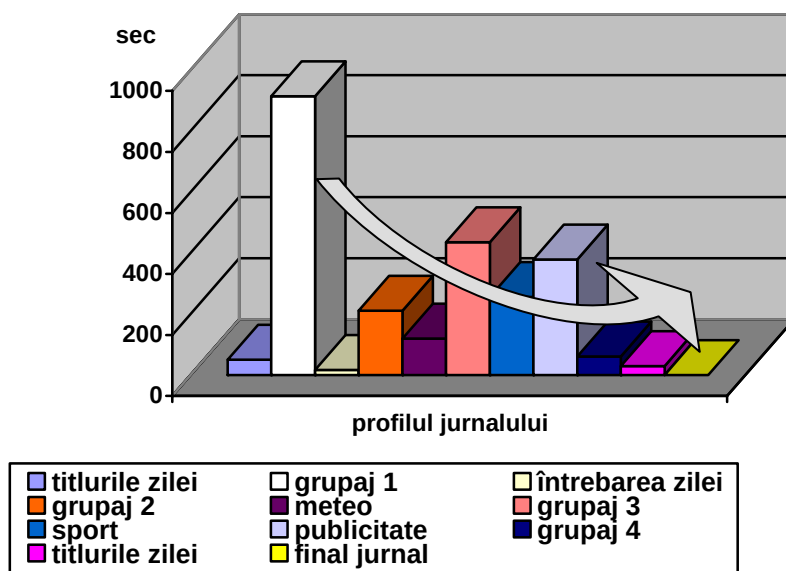

Fig. nr. I - Structura Jurnalului de știri din 18.12.2006 la Antena 3

Emisiunea informativă din 18.12.2006 începe cu prezentarea titlurilor celor mai importante știri ale zilei, sub formă de flash fiecare, anunțând doar subiectul acestora. Primul grupaj al seriei are o durată totală de 914 secunde și conține cinci știri cu informații politice. Urmează *întrebarea zilei* și un alt grupaj informativ. Jurnalul are în total patru grupaje, cu o durată totală de 1622 secunde. Durata totală a jurnalului este de 2340 secunde.

Evenimentele acoperite în jurnal nu sunt tratate aleatoriu, ci sunt grupate pe subiecte, fiecare coincidând în linii mari cu un „segment al jurnalului” (după John Hartley, 1999, p.50). De aici rezultă zece segmente de lungimi diferite structurate după cum urmează:

deschiderea emisiunii informative prin sinteza evenimentelor – sunt prezentate sub formă de flash;

politică internă – subiectul central condamnarea comunismului de către Președintele României în plenul Parlamentului;

întrebarea zilei – cu privire la evenimentul cel mai important de peste zi

știri interne – de interes și utile pentru public (ex: starea vremii se înrăutățește)

meteo – prognoza pe următoarele zile prezentată de Mihai Jurcă

știri interne – de tipul „hardnews” (despre deraierea metroului în capitală) + știri ocazionale (mâncărurile tradiționale și costurile unei mese de sărbători) + știri de interes (anularea zborurilor și returnarea biletelor)

știre externă, de tipul „hardnews” (despre prima arestare a unui suspect în cazul uciderii mai multor prostituate în Anglia) + știre externă, ocazională (despre operația lui Silvio Berlusconi). Acest segment are mai mult un caracter caleidoscopic

sport - știrile sportive sunt prezentate de Daiana Anghel

întrerupere flux informativ pentru publicitate

știre internă – despre o nouă posibilă modificare a codului penal

titlurile zilei – evenimentele importante sunt prezentate sub formă de flash

Se poate observa că aceste segmente tratează informații din domenii diferite pe care le cuprind într-o gamă largă de știri. Cu toate acestea fiecare segment se referă într-un fel sau altul la sistemul politic ca singura formă responsabilă pentru bunăstarea publicului-cetățean.

Primul grupaj din jurnal și cel mai important conține informațiile politice. Timpul alocat acestuia este de 15 minute și 14 secunde, ceea ce reprezintă 56% din timpul total al știrilor (27 de minute). În comparație cu restul secvențelor de știri, care însumate au doar 11 minute și 8 secunde, adică 44%. Acest prim grupaj informativ are preponderența cea mai mare în jurnal – ca timp și spațiu.

Prezentarea știrilor cu caracter politic

Informația politică din primul grupaj informativ privește un singur eveniment – **condamnarea comunismului**. Se observă că informația nu face referire și alte teme politice, dar interacționează cu anumite mize sociale. Această informație privește agenda politică și beneficiază de cinci știri din totalul jurnalului, plasate într-un segment unitar. Poziționarea la începutul emisiunii informative plasează evenimentul ca domeniu principal al actualității și ca o problemă importantă pe agenda publică. Acțiunea din Parlament conține elementele constitutive ale unui eveniment de importanță jurnalistică (după Claudiu Săftoiu, 2003) deoarece: Se întâmplă între actori politici de notorietate, persoane fizice cu care publicul se poate identifica – prin aplicarea arhetipurilor: agresorul și victima (formarea taberelor în Parlament). Oferă o situație dramatică menită să atragă atenția și să capteze publicul – condamnarea unui regim politic care a condus România aproape 45 de ani. Presupune acte de agresiune sau violență care conduc la intensitate emoțională maximă – manifestările opozițanților raportului în plenul Parlamentului. Evenimentul distruge ordinea legitimă a societății – rigorile cadrului oficial împiedică orice acte perturbatoare la care se pot angaja parlamentarii. Predominant în secvența politică este reprezentarea bine-rău dintre actorii politici și pozițiile pe care ei le ocupă în arena conflictuală. Tratarea aceluiași eveniment se face adoptând situații diferite – realități compensatorii ale acțiunii (din sală, de pe holuri, după discurs, sintetizat, din perspectiva românilor). Tratarea unui subiect presupune alegerea *vocilor care vor fi accesate*. (John Hartley, 1999, p.51). În cazul unei situații conflictuale apar vocile părților aflate în conflict și cea a unui comentator neutru, care poate deveni expert în raport cu evenimentul – cunoaște detalii. Câteodată vocea se instituționalizează adică preia datele oficiale ale evenimentului, din perspectiva instituțiilor implicate. Fiecare voce accesată în știre corespunde unui anumit punct de vedere, o anumită perspectivă de tratare a evenimentului.

Știrea 1 — cu titlul Comunismul condamnat

REZUMAT

Oficial comunismul din România a fost condamnat „ca un regim ilegal și criminal”. Condamnarea s-a făcut prin oficializarea primului document de stat din România - raportul comisiei Tismăneanu. Președintele Băsescu a oficializat și el concluziile raportului printr-un discurs în Parlament. În acest cadru parlamentar PRM s-au arătat împotriva condamnării și au încercat să întrerupă discursul președintelui din plenul Parlamentului prin mai multe metode: au fluierat, au țipat, au scandat, au huiat etc. Protestele lor au fost considerate *la limita violenței și insultei*. Imaginile arată acțiunea din Parlament, atacurile și protestul liderului Corneliu Vadim Tudor, precum și reacțiile diferiților invitați. Discursul este axat pe derularea faptelor.

Evenimentul este tratat prin detalierea desfășurării conflictului din Parlament. Știrea este de fapt o imagine de ansamblu a evenimentului, o construcție personalizată și accesibilă a faptelor. Prima frază „*Parlamentarii PRM s-au declarat deschis împotriva raportului, a comisiei, a președintelui Băsescu*” are rolul de a capta atenția pentru ca apoi să introducă decierea naturii conflictului. Aceasta este o continuare a lead-ului care introduce motivul „*Oficial comunismul din România a fost condamnat*”. Știrea nu prezintă poziții oficiale, oferă doar date de ansamblu despre discursul din Parlament al lui Traian Băsescu pe baza raportului Tismăneanu cu privire la condamnarea oficială a comunismului. Importanța conflictului este accentuată prin contrastul creat între caracterul oficial al ședinței și protestele și declarațiile celor care s-au opus demersului președintelui, precum și între oficializarea unui document de stat și 4. întârzierea cu care a fost elaborat, precum și desprinderea oficială de comunism și reacția Parlamentului într-o societate democratică. Știrea pretinde un regim descriptiv dar funcționează în regim de dramă (după Claudiu Săftoiu, 2003): prezintă o situație

dramatică care începe cu o acțiune incitantă – „condamnarea oficială a comunismului”; urmează un eveniment care iese din rutină – „cercul din sală”; conflictul ajunge la un punct culminant – „protestele la limita violenței și insultei”; finalul prezintă o ieșire neașteptată – „aplauze la final de ședință (vă mulțumesc domnule președinte)”. Discursul jurnalistice accentuează aspectul oficial. Președintele Traian Băsescu este evidențiat prin imagine și text ca o poziție individuală (un destin singular în fața atacurilor din Parlament). Discursul său este mereu oprit și contestat – bannere, fluier, lozinci, carnețele roșii, scârțietori, huiduieli. Imaginea sa este cea de țintă (în opoziție cu cea a protestatarilor din PRM).

Imaginea țintei este apropiată de cea a victimei, mergând pe analiza lui Gerbner (John Fiske, 2003) în evidențierea tiparelor media, corespunde cu o plasare inferioară în corpul social, fără putere de acțiune, de decizie, de conducere. Grupurile bine poziționate social sunt în măsură să recurgă la acte de violență - caracteristică a puterii lor de acțiune. În acest sens președintele este slab poziționat la nivelul valorilor sociale, imaginea mediatică fiind în contradicție cu postul pe care îl ocupă – cel mai puternic om în stat. Mesajele politice sunt trunchiate în discursul de presă sau forma lor este reinterpretată. De aceea codul mesajului inițial se reinventează și forma conținutului se adaptează cerinței structurării într-o formă mediatică. Din mesajul președintelui Traian Băsescu sunt redate doar acele părți care vizează punctele nevralgice ale problemei și care potențează reacțiile agresive ale celor din sală. Momentele de discurs sunt accentuate și susținute de imagini violente. Aceste imagini devin argumente pentru criteriile de selecție a pasajelor din discursul președintelui și introducerea lor în corpul știrii. Predomină planul general al imaginii care formează un efect de spațiu public – accentuat prin dezbateri și alternează cu focalizarea anumitor elemente perturbatoare din sală.

Știrea 2 — cu titlul *Cerc în Parlament*

REZUMAT

Supărarea liderului PRM a pornit de la faptul că numele lui apare în acest raport ca vinovat al regimului comunist. Alături de el vinovați sunt trecuți și Ion Iliescu, Corneliu Vadim Tudor, Adrian Păunescu și alții. Traian Băsescu a anunțat că va veni, își spune raportul în plenul Parlamentului, după care va pleca, dar parlamentarii PRM vroiau să aibă intervenții pe marginea a ceea ce spune președintele. Lojele din Parlament au fost umplute de susținătorii președintelui și de cei aduși de Corneliu Vadim Tudor. Pe holuri au avut loc alte incidente, deoarece cei de la SPP nu i-au lăsat să intre pe susținătorii PRM, lucru care l-a enervat și rătăcit pe liderul acestui partid. Președintele Corneliu Vadim Tudor a vorbit la limita bunului simț, și a cerut socoteală pentru susținătorii lui nu au putut intra.

Evenimentul este tratat prin detalierea cauzelor și motivelor conflictului. Este o dezvoltare a primei știri, relatată de Iosif Buble, reporterul la fața locului. Evenimentul este privit de data aceasta *de pe hol*, dincolo de scenele unde se consumă evenimentul și se perindă actorii. Reporterul este un comentator care preia controlul asupra desfășurării faptelor-extradiegetice. Relatarea menține linia de demarcație între celor două tabere (simpatizanții PRM vs. susținătorii președintelui). Rolurile principale sunt atribuite 1. liderului PRM Vadim Tudor și simpatizanților săi de pe o parte și 2. acelor forțe care i-au împiedicat să intre în sală, transformate în principali adversari. Deoarece conflictul evoluează (strategie de tip *developing news*) prin reacțiile aproape violente ale liderului PRM [„*Limbajul a ajuns de multe ori la insulte, iar gesturile au fost foarte aproape de violențe*”. Corneliu Vadim Tudor interacționează conflictual pe holuri atât cu politicieni cât și cu adversarii săi ideologici: Andrei Pleșu, Horia Roman Patapievici, Gabriel Liiceanu și Doina Cornea]. Poziționarea reporterului- comentator de tip extradiegetic alternează cu cea intradiegetică care amplifică spectacularitatea. Punctul de ascultare aparține personajului Vadim, care reacționează la afirmațiile provenite de o sursă nematerializată în cadru. Această ultimă parte, care încheie știrea probează unghiul de abordare al discursului jurnalistice (vehemența cu care Corneliu Vadim Tudor s-a opus acestei condamnări oficiale a comunismului). Poziționarea graduală a conflictului în timp și spațiu necesită fixarea coordonatelor acestuia. Prima știre, de acroșaj introduce subiectul sub forma piramidei răsturnate și dezvoltă o poziționare interioară cadrului de manifestare al conflictului – sala. Dezvoltarea succesivă a datelor permit o viziune mai amplă asupra cadrului și sunt introduse coordonatele exterioare acțiunii inițiale – holurile.

Știrea 3 — cu titlul **Comunismul condamnat**

Rezumat

După ședință președintele Senatului Nicolae Văcăroiu a supus la vot propunerea de a comenta în plenul celor două camere discursul președintelui. Aceasta a picat la vot cu toate că parlamentarii PRM doreau intervenții după discurs. Au urmat declarațiile oficiale, fiecare partid adoptând o anumită poziție față de eveniment. Mircea Geoană a spus nu este de acord cu raportul făcut de Tismăneanu, dar a fost prezentat echilibrat în Parlament de către președinte Traian Băsescu. Cu toate acestea nu este de acord cu faptul că angajează România, ci doar instituția prezidențială. Călin Popescu Tăriceanu, a ținut să spună că este de acord cu ceea ce a făcut Traian Băsescu astăzi, că el a fost care a inițiat anumite proiecte pentru a ajunge la acest aspect, și este bine că atunci când România intră în Uniunea Europeană să intre curată. Pe de altă parte președintele Traian Băsescu cu privire la ceea ce s-a întâmplat în plen și holuri a ținut să spună doar „v-am spus și am menționat în pasaj ca mai avem multe de făcut”. Dan Voiculescu consideră că România nu avea nevoie de acest raport și nici de condamnarea oficială a comunismului.

Evenimentul este tratat din perspectiva celor întâmplate după terminarea discursului din Parlament prin declarațiile oficiale și reacțiile clasei politice la acest demers. Discursul jurnalistic din prima parte a știri îi aparține tot reporterului la fața locului. Această știre nu are lead, este o preluare din studio introdusă printr-o întrebare „*Ce s-a întâmplat după ședință Iosif?*” a prezentatorului. Știrea este evaluativă-concluzivă, fixează și aprofundează cauzele și motivațiile conflictului prin declarațiile oficialilor, a criticilor sau a declarațiilor de susținere a unuia sau altuia dintre actori. Nu apare nici un comentariu al vreunui politician care să critice forma sub care acest discurs a avut loc. Președintele Traian Băsescu este reprezentat din poziția de țintă care menține un raport de adversitate cu agresorii din Parlament „*V-am spus și am menționat în pasaj ca mai avem multe de făcut*”. Astfel conflictul se materializează și se extinde la întreaga sferă politică, care pare să nu reacționeze față de forma sub care s-a ținut discursul, ci doar față de motivul acestui discurs – redactarea raportului de comisia Tismăneanu (reacția, sub forma organizării discursive a materialului de presă vine doar din partea jurnaliștilor, se mizează pe rolul de formator de opinie). (Dan Voiculescu VD – președinte PC): „*am asistat la un circ în Parlamentul României de care românii și România nu aveau nevoie, un circ determinat de dorința președintelui Băsescu să mai facă un exercițiu de imagine, să-i mai crească popularitatea*”. Știrea se bazează pe considerentele unei valori de informație a declarațiilor publice și a părerilor contrare. Sub această formă ea este de fapt golită de valoarea de informație reprezentativă pentru public (informația care să servească intereselor imediate ale cetățeanului într-un sistem democratic), deoarece părerile sunt subiective – ale actorilor politici reprezentanți ai diverselor partide. Discursului jurnalistic pendulează între descriptiv, dramatic, argumentativ focalizându-se pe nexurile conflictuale în diversele momente și situații, actori, ș.a. Conflictul apare acum între 1. declarațiile celor din opoziție și 2. declarația oficială de susținere a premierului. Aceste poziții conflictuale creează linia de demarcație atât simbolică cât și practică, amplifică și comută contradicțiile și polemicile de la cadrul puterii la relația putere / opoziție și interpelează diverse cercuri cu capacitatea de definire asupra evenimentului.

Știrea 4 — cu titlul **Condamnarea comunismului**

Rezumat

Concluzia raportului Tismăneanu este că regimul comunist a fost unul ilegal și criminal. Membrii comisiei transmise recomandări autorităților. Comisia Tismăneanu îi propune președintelui Băsescu să intervină prin condamnarea memorializării, legislației și justiției, cercetare și arhive, dar și educație pentru a arăta în ce a constat regimul comunist. Totodată comisia Tismăneanu consideră necesară analizarea evenimentelor din decembrie '89, dar și post-decembriste, care ar fi mineriadele sau diversiunea etnică de la Târgu-Mureș din martie 1990. La nivel legislativ, comisia consideră că impune adoptarea urgentă a legii lustrăției. Interzicerea dreptelor de negaționism, pedepsibile prin lege, a tentativelor de apologie a regimului comunist ori a liderilor comuniști. Interzicerea afișării în public a simbolurilor și însemnelor comuniste (steaua roșie, drapelul roșu cu secera și ciocanul), sunt doar câteva din recomandările legislative făcute.

Evenimentul este tratat din perspectiva motivului care a stat la baza izbucnirii conflictului – concluziile raportului Tismăneanu. – și mai precis numirea explicită ca vinovați de sistemul comunist a unor personalități actuale de pe scena politică și nu numai. „*Corneliu Vadim Tudor, Adrian Păunescu, Dumitru Tinu și cel care la revoluție s-a numit cu voia dumneavoastră ultimul pe listă, Ion*

Iliescu". Știrea este de sinteză, rezumativă cu privire la conținutul raportului Tismăneanu și la însemnătatea acestuia ca document de stat. Se referă la sentința și recomandările comisiei care privesc în mod direct autoritățile prin legislativ, dar și societatea civilă prin asumarea unei poziții față de crimele comunismului. Cadrul inițial conflictual includea taberele formate în raport cu un motiv specific – acest raport sau discursul de condamnare. În această știre conflictul este privit din prisma motivului care a stat la baza agresiunilor din Parlament. Este descris explicit faptul că numirea la vinovați a unor personalități publice precum și condamnarea efectivă în mod oficial a comunismului a condus la nemulțumire „*regimul comunist a fost ilegal și criminal este concluzia raportului care a provocat astăzi fluierăturile unora dintre parlamentari*". Prezentarea pe ecran a unor extrase din documentul oficial este argumentul jurnalistic (oferirea de informații credibile) și elimină riscul unei parafrazări care să schimbe sensul comunicării. Această tehnică permite accesarea unei voci instituționale. Cu toate acestea extrasul face referire la legea lustrației, care deși de o mare importanță în jurnal are o frecvență de 0,8 % și susține în mare măsură agresivitatea manifestată față de oficializarea acestui raport ca document de stat. Extrasul exact din raport cu privire la această lege dispensează orice interpretare jurnalistică. Această știre are valoare de informație, mergând pe considerentele utilității - prezintă date concrete despre raportul Tismăneanu și accentuează părțile controversate ale acestuia. Conflictul se susține și în această știre prin argumentarea concluziilor controversate.

Știrea 5 — cu titlul *Românii despre comunism*

REZUMAT

Un sondaj de opinie dat publicității arată că mai mult de jumătate dintre români consideră că societatea comunistă a fost una bună. Din perspectivă economică, sondajul arată că românii care aveau venituri mari în comunism acum nu, consideră că regimul a fost unul bun. Cei cu venituri mari acum față de înainte de '89 consideră societatea comunistă a fost rea. Din punct de vedere al experienței, românii care au avut de suferit în comunism condamnă, iar cei care nu au cunoscut regimul de autoritate au o părere mai bună despre el.

Evenimentul este tratat din perspectiva părerilor românilor față de perioada comunistă. Știrea prezintă datele unui sondaj pe tema comunismului și impune o perspectivă diferită față de cea oficială „*în paralel cu dezbaterile aprinse din Parlament pe tema condamnării comunismului un sondaj de opinie dat publicității ar trebuie poate să le ridice semne de întrebare politicienilor care se fluieră în legislativ*". Vocea instanței de discurs se identifică cu mai mult de jumătate dintre români prin folosirea pronumelui „noi”. Instituția de presă își asumă aceeași părere despre comunism ca și românii intervievați prin sondaj; „*Cifrele arată că mai mult de jumătate dintre noi cred că societatea comunistă este una bună*.” Comunismul se susține din perspectiva populației, demonstrând o contradicție față de reprezentarea intereselor cetățenilor de către politicieni. Asumarea unei condamnări de către societatea civilă este contestată pe fondul unor credințe pozitive față de reprezentarea societății comuniste. Datele sondajului mențin conflictul, de data aceasta între: 1. poziția oficială față de comunism (condamnarea regimului) și 2. poziția românilor (societatea comunistă a fost una bună). Legea lustrației este susținută de datele din sondaj și se face referire clară la nevoia aplicării ei; „*Jumătate dintre respondenți consideră că este necesară o lege a lustrației care să blocheze accesul la funcții publice pentru foștii lideri ai partidului comunist, în timp ce doar 22% consideră că o astfel de lege nu este necesară, iar restul de 28% nu au o opinie formată*”. Această poziționare prin discurs contravine cu imaginea scenei politice în care majoritatea actorilor aparțin vechiului regim. Opoziția sporește percepția unei politici spectaculare, care de cele mai multe ori, așa cum se arată prin sondaj contravine interesului public.

Caracteristici generale ale grupajului de știri politice

Cele cinci știri se încadrează în limitele secvențelor unei narațiuni prin abordarea lor structurală la nivelul întregii secvențe de știri politice. Informația este transmisă sub formă de narațiune a evenimentului, care cunoaște cinci etape (după Daniela Rovența-Frumușani, 1999, p. 110). Orientarea sau introducerea se face prin știrea numărul 1 (descriptivă) Evenimentul sau acțiunea

neasteptată se dezvăluie în știrea 2 – Circ în Parlament. Acțiunea apare dezvoltată în știrea 3 – declarațiile oficiale. Un alt element este redat prin sinteza raportului din știrea 4 – concluziile comisiei. Starea finală este înfățișată prin introducerea poziției populației din știrea 5 – sondajul despre comunism.

Jurnalul are o durată totală de 2340 sec, ceea ce reprezintă 39 de minute de emisie. Din acest total durată știrilor este de 1622 sec, adică 27 de minute. Celelalte 12 minute sunt rezervate rubricilor SPORT, METEO și unui calup de publicitate.

Așa cum arată tabelul de mai jos, tematica se poate grupa după caracterul informațiilor: politic, social, cultural, medical, etc.

Tabel nr. 2 - Tematica jurnalului din 18.12.2006

NR. ȘTIRE ȘI TITLU	DOMENIU	DURATĂ
1. Comunismul condamnat	politic	277 sec
2. Circ în Parlament	politic	194 sec
3. Comunismul condamnat; Discurs criticat	politic	177 sec
4. Condamnarea comunismului	politic	94 sec
5. Românii despre comunism	politic	134 sec
6. Pregătiri de iarnă	politic/social	131 sec
7. Aeroport în ceață	social	16 sec
8. Metrou deraiat	social	137 sec
9. Tradiții de-a gata	viață cotidiană	102 sec
10. Sejur cu peripeții	social	74 sec
11. Prima arestare	justiție	71 sec
12. Operat cu succes	politic/medical	72 sec
13. Codul penal, dezbătut	justiție	61 sec

Emisiunea informativă este concentrată ca tematică în jurul subiectelor cu caracter politic, care au ponderea cea mai mare. Știrea cea mai amplă durează aproape 5 minute (277 sec) și este plasată la începutul jurnalului, conferind emisiunii credibilitate și un grad de sobrietate.

Se poate observa accentul pus pe eveniment, iar ca informație pe cea de natură politică (putându-se considera că aceasta reprezintă informația cea mai importantă a zilei, care setează agenda).

Tabel nr. 3 - Indicii de mare frecvență (indici tematici) din grupajul de știri politice

INDICI	FORMA APARIȚIEI	FRECVENȚĂ	PROCENT *
comunism	comuniști/comunism	33	1,48
președinte	Președinte	32	1,44
Parlament	Parlament/parlamentari	25	1,12
Raport	Raport	19	0,83
a condamna	condamna/condamnare/ condamnat/condamnă/	15	0,69
România	România	14	0,62
Comisie	comisia/comisiei/comisie	13	0,58
Regim	Regim	11	0,49
Tismăneanu	Tismăneanu	10	0,44
Oficial	oficial/oficializat	9	0,40
lege	lege/legislație/legislativ/	8	0,35
discurs	discurs/discursul	7	0,31
român	Român	7	0,31

ședință	Ședință	5	0,22
document	document/documentul	4	0,17
concluzie	concluzia/concluziile	3	0,13
lustrație	Lustrației	3	0,13
european	Europeană	2	0,8
democrație	democratic/democrație	2	0,8

* Procentajul numărului total de cuvinte din script pentru grupajul de știri politice

Indicii tematici pot fi grupați în funcție de categoria la care fac referire:

1. cadrul oficial și instituțional în care este prezentat discursul (Parlament, oficial, român, România, președinte, ședință)
2. acțiunea care face obiectul știrii (a condamna, a ține un discurs)
3. subiectul acțiunii (comunism, regim, raport, comisie, document),
4. efectele evenimentului și implicațiile sale (concluzie, lege, lustrație, european, democrație)

Se poate observa modul de tratare al evenimentului în știre prin frecvența ridicată a unor indici față de alții. Astfel abordarea directă a acțiunii trimite la perspectiva imediată a condamnării, față de posibilele legături și implicații în raport cu România, democrația și Europa (indici cu o frecvență redusă în context).

Indicii tematici indică accentul pus în emisiunea informativă pe informația politică, setarea agendei prin promovarea condamnării comunismului ca actualitate imediată și ca o problemă de foarte mare importanță.

Reprezentarea frecvenței indicilor tematici

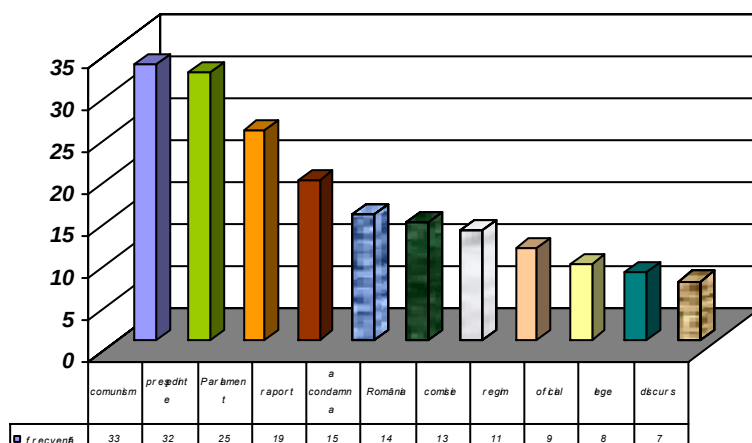

Fig. nr. II

Cea mai mare frecvență de apariție în discursul mediatic o au trei cuvinte(indici): comunism, Președinte, Parlament Prin reducerea câmpului semantic indicii se pot grupa în două categorii: 1. registrul raportului – pe considerentele cuprins-concluzii și 2. registrul extern raportului – care cuprinde factorii necesari unei dezvoltări mediatice a conflictului (actorii politici implicați prin acțiune, condamnarea prin oficializare, implicarea României ca stat într-un context european).

SUBSTANTIV	FRECVENȚA	VERB	FRECVENȚA	TOTAL
condamnare	9	a condamna	6	15
fluierătură	4	a fluiera	7	11
crimă			7	7
huiduială	3	a huidui	4	7
		a suferi	5	5
victimă			5	5
		a împiedica	4	4
teroare	4			4
vinovat	3			3
		a insulta	3	3
		a boicota	2	2
protest	2			2
violență	2			2
		a se revolta	2	2
abuz	1			1
altercație	1			1
tentativă	1			1
tabără	1			1
		a aresta	1	1
		a deveni țintă	1	1
		a intimida	1	1
		a lua în colimator	1	1
		a se retrage	1	1

Tabel nr. 4 - Prezentarea comparativă a indicilor tematici

Rețeaua indicială : Președinte – raport Comisie – discurs – Parlament – a condamna – oficial – regim/comunism – România, configurează(shape) structura narativă cât și fluxul de informație referențială. Fiecare știre se pliază pe aceste relații care definesc atât sistemul de semnalizare cât și regimul evenimential: news-alert, breaking news, developing news: Calificatorii variază în funcție a) de atitudinea, politica emițătorului în abordarea situației conflictuale, b) de evoluția situației conflictuale independent sau în funcție de mediatizare..De aici rezultă tema centrală a grupajului: „președintele, pe baza raportului comisiei Tismăneanu a ținut un discurs în Parlament unde a comandat oficial regimul comunist din România”. Modul în care sunt redată celelalte date ca informații suplimentare intră în legătură directă cu enunțarea temei, fiind doar completări ale diferitelor aspecte, din care se dezvoltă rute noi. Indicii tematici urmăresc, păstrează, sau modifică relațiile de interacțiune din câmpul semantic atât la nivelul temei centrale cât și prin extrapolare în alte câmpuri conexe (de exemplu sondajul despre comunism – devine condamnarea comunismului de către români).

Evaluarea:calificarea, etichetarea evenimentului

Evaluarea temei permite identificarea modului în care evenimentul este perceput. Deoarece societatea funcționează pe bază de consens (o ierarhizare și distribuire a substanțelor sociale care asigură armonia) conflictele intră în zona dezacordului reprezentând o negație față de reglementările obținute prin consens. Evenimentul este rezultatul unui mod de a decupa și privi evenimentul, a unui unghi de abordare care se conformează unor așteptări predefinite în cadrul unui lanț relațional. Mediatizarea masivă a zonei politice atrage și o deplasare a acestei zone din centrul activităților sociale permissive și legitime spre zona conflictuală, de confruntare discursivă și demonstrativă, de polarizare și alertă, astfel că discursul are pe lângă un efecte de spectacularizare și un rol de sistem de semnalizare amorsat de o atitudine hipercritică. Reprezentarea mediatică a evenimentului poziționează și direcționează secvențele informative , cu tendința de a dizloca influența președintelui și a simbolisticii

preconizate de autorii documentului (citirea acestui discurs înseamnă recunoașterea oficială a crimelor regimului comunist, a victimelor și abuzurilor sale asupra românilor și României). Evenimentul este cartografiat sub forma unui incident (conflict) prin utilizarea în discursul jurnalistic a verbelor „a huidui, a fluiera, a boicota, etc” cf. figurii. Știrea reprezintă un proces de producere socială a realității (Mihai Coman, 2003, p.43). În perioadele de instabilitate, de criză normele folosite în producerea realității țin de activarea unor tipologii care permit integrarea evenimentelor într-un cadru lizibil. Cadrul ține de forma sub care este redată informația, într-un mod care este recunoscut de public și care poate fi interpretat făcând apel la norme culturale, sociale, religioase, etc. Aceste posibilități de interpretare, de decodificare devin cadre culturale aplicabile unui număr mai mare de acțiuni sau evenimente. Traducerea lor se face apelând la norme cunoscute. Cadrul are o formă dinamică, iar tehnica de construcție folosește instrumente de mediatizare (semnificare) a realității. Supra-temele au fost date de formarea unor situații conflictuale de pe scena politică, care în mod indirect implică gruparea potrivit relației agresori-victime. Acestea sunt modele care permit interpretarea întregului conținut informativ prin folosirea unor cadre deja cunoscute. Supra-temele, ca procedee de interpretare care dau sens unei anumite situații, apar în jurnal sub forma *corupție* și *grupurile de interes* (jurnal 18.01.2007). Aceste supra-teme folosesc la cadrulul referențial (semantic *frames*) al evenimentelor, ca teme principale ale jurnalului; trimiterea biletelor: 1. Călin Popescu Tăriceanu – Traian Băsescu 2. Traian Băsescu – Codruț Șereș. Fiecare știre este pusă în legătură cu un aspect al temelor principale: tratează pozițiile partidelor politice ca urmare a primului bilet, dezvăluie existența celui de-al doilea bilet, reflectă pozițiile oficiale, face o retrospectivă a acțiunilor și declarațiilor politice în legătură cu ambele bilete, evidențiază poziția justiției și încheie schema narativă (organizare care dă sens evenimentelor) cu aducerea în prezent a unui eveniment de *vara trecută*. Supra-temele și temele abordate implică direct sau indirect „statul” și „România”. Prin apartenență, cetățenii sunt vizați în mod direct și sunt implicați în activitatea politică. De aceea circulația a acestor informații (din sfera politiciii) facilitează dezvoltarea unui spațiu democratic, în care cetățenii formează opinia publică prin punerea în comun a ideilor, opiniilor personale (fragmentate). La nivelul celor trei jurnale supra-temele sunt reprezentate de tratarea știrilor într-un cadru *democratic*, dar supus *tensiunilor politice, contradicțiilor în acțiune ale politicianilor și corupției*. Aceste supra-teme sunt susținute de indicii de mare frecvență, așa cum rezultă din tabel:

Tabel nr. 5

INDICE	FRECVENȚĂ
România	64
Stat	42
comunism	33
Parlament	25
constituție	22
președinte	32
Vot	24
referendum	23
Interes	18
Europa	17
Politic	17
Bilet	15

Unele dintre aceste repere ale comunicării știrilor canalului Antena3, de la ora 21.00, țin de apelul la o formă conflictuală care activează în mod necesar formarea *unor tabere, reprezentări ale dihotomiei bine-rău, utilizări la nivelul discursiv a unor cuvinte sau expresii ce țin de lexicul războiului*. Imaginea devine un argument al discursului jurnalistic, o evidență a modul de prezentare a faptelor, a încadrării și construcției semnificației la nivelul limbajului. Dintre cuvintele care desemnează un conflict cele utilizate cu o frecvență mai mare sunt prezentate în tabelul alăturat. Restul cuvintelor prin utilizarea în discursul jurnalistic (chiar și de către actorii politici), au un impact negativ la nivelul percepției prin reprezentarea în sens negativ a vieții politice: sub forma unei confruntări permanente. Ex: scandal, război, destabilizare, somație, a ataca, teroare, vinovat, a suferi, insultă, etc.

Tabel nr. 6

INDICE	FRECVENȚĂ
a condamna	20
a acuza	19
a fluiera	11
Crimă	7
a huidui	7
Victimă	5
Criză	5

Textele jurnalistice folosesc schematizări narative ca mod de expunere cronologică și succesivă a evenimentelor, faptelor sau acțiunilor mediate. Schemele narative sunt prezente atât la nivelul întregului grupaj de știri politice cât și la nivelul fiecărei știri. Narativitatea privește orientarea/directivitatea prin trasarea elementelor definitorii ale acțiunii – evenimentului sau specificul declarațiilor (grupajul de știri politice din 18.12.2006, știrile care compun grupajul din 18.01.2007). Evenimentul sau acțiunea neașteptată – prin exploatarea tensiunilor existente pe scena politică și transpunerea într-un cadru conflictual în care se pot delimita personaje cu roluri specifice: agresorul, inculpatul public, victima, apărătorul, vinovatul, etc. Acțiunea și desfășurarea faptelor – explicarea evenimentului. Apariția altor elemente perturbatoare. Starea finală apare ca un fapt fie neașteptat (grupajul din 18.12.2006), fie nerelevantă (grupajul din 17.02.2007) sau care necesită o abordare ulterioară. Aceasta stă între echilibru și dezechilibru. Logica știrilor se încadrează în secvențe-narațiuni, folosind ca punct de trecere continuitatea actorilor și acțiunilor lor. Deși știrile pot fi plasate independent în jurnal, alăturarea lor într-un singur segment compact facilitează citirea povestirii. Astfel jurnalul cuprinde în partea de început *povestea* politică, precum și moralizarea ei sau perspectiva abordării. Evenimentele și acțiunile prezentate sunt legate prin relații cauzale, chiar temporale și îmbinate prin logica povestirii. Timpul acțiunii nu mai reprezintă o caracteristică a reprezentării mediatice a faptelor, iar instanța narativă elimină dimensiunea temporală prin plasarea în același text a unor elemente dispersate. În acest sens într-o știre apar declarații ale aceluiași actor din momente distincte (Posibilă anchetă), o altă știre plasează ca eveniment actual, chiar șocant, o declarație despre fapte petrecute cu mai multe luni în urmă (Amenințat la telefon). Prin analiza știrilor s-a putut observa modalitatea de construcție și încadrare în discurs a evenimentelor. Acestea au fost puse în formă discursivă prin utilizarea opozițiilor: i) la nivelul declarațiilor – declarații de susținere sau de condamnare (atac) față de eveniment, poziționare pro/contra sau o altă declarație ii) la nivelul luărilor de poziție – actorii politici și partidele pe care le reprezintă se poziționează pro sau contra evenimentelor, declarațiilor sau altor luări de poziție. Cu toate că taberele nu rămân niciodată la fel, reprezentarea lor apare în jurnale pentru a imprima o logică conflictelor și a defini realitatea socială. Ex: poziționarea față de condamnarea comunismului, vinovatul crizei politice, vinovatul *bilețelului*, etc. Opoziții prin formarea taberelor reprezentate de (jurnal 18.01.2007) 1. Traian Băsescu – Călin Popescu Tăriceanu (și funcțiile pe care le ocupă); 2. Partidul Democrat – Partidul Național Liberal (grupări susținătoare). Apariția opozițiilor în forma știrilor prin modul de abordare și tratare a faptelor. Ex. (jurnal 18.12.2006) - conflictul este accentuat prin contrastul dintre 1. caracterul oficial și 2. manifestarea parlamentarilor; 1. oficializarea ca document de stat și 2. tardivitatea acțiunii; 1. intenționalitatea actului de condamnare a comunismului (contextul integrării) și 2. reacția clasei politice; 1. poziția oficială față de comunism și 2. poziția românilor față de regim exprimată în sondaj. *Fluxul de informații are ca primă consecință apariția și perpetuarea zvonului*. Acesta apare atât sub formă de informație cât și ca eveniment de presă. Ex: (jurnal 18.01.2007) știrea *Criză fără precedent* include zvonul că PD va ieși de la guvernare, în știrea *Posibilă anchetă* se zvonește că premierul Călin Popescu Tăriceanu va fi pus sub acuzație de acte de corupție. Ca tehnică a spectacularizării în discursul jurnalist se utilizează *alternarea declarațiilor aceluiași locutor*. Astfel declarațiile (îndepărtate ca timp al rostirii) evidențiază inconsecvența în acțiune sau opinie. Teatralizarea și dramatizarea sunt două tehnici aplicate în discursul politic și jurnalistic ca urmare a folosirii marketingului politic. Acestea întregesc spectacolul politic prin promovarea emoțiilor și a actelor de limbaj, a acțiunilor de moment în defavoarea unor acte evaluate în prealabil. Caracterul predominant al informației politice este susținut prin ponderea acesteia în jurnal. Majoritatea emisiunilor

informative de la ora 21.00 acordă o importanță sporită evenimentelor de pe scena politică, timpul de emisie fiind de 15 minute sau chiar mai mult (vezi Anexa).

Folosirea titlului jurnalistic

Acestea au fost grupate în funcție de perspectiva popularității. Sintagmele trimit la o categorie de fapte care ies din ordinea seriosului în funcție de etichetele(labels) atribuite.

Tabel nr. 7

TITLU INFORMAȚIONAL	TITLU DE DIVERTISMENT
Comunismul condamnat	Circ în Parlament
Românii despre comunism	Atac la premier
Reacția Cotroceniului	Somație pentru Băsescu
Posibilă anchetă	Schimb de acuze
PD cere reluarea votului	Scandalul bilețelului
PLD nu fuzionează cu PD	Filiera Bucșaru-Udrea
Observatori din Ungaria	Amenințat la telefon
	Cine, pierde pleacă!

În total au fost 11 titluri informaționale și 14 titluri de divertisment. Cu toate acestea raportul pe care titlurile l-au păstrat cu conținutul nu a corespuns cu forma lor, așa cum reiese din analiza titlurilor.

Frecvența verbelor

„A spune” și „a face” reprezintă două moduri de gestionare esențiale a activității politice. Se poate vedea că acestea susțin fenomenul politic ambivalent: factor de decizie în stat și supus în același timp noilor tehnici de comunicare. Mediatizarea vieții politice impune un transfer dinspre nivelul decizional al actului politic spre cel declarativ. Vizibilitatea acțiunii politice impune *delimitarea intenționalității*, în sensul că acțiunea politică mai întâi trebuie să fie delimitată public și apoi aplicată. Această formă de organizare la nivelul deciziei de acțiune sporește dificultatea de a lua măsuri lipsite de popularitate și supune intențiile unor forme de dezbatere publică imediate (prin mijloacele de comunicare). Acțiunea politică este inserată într-un plan de comunicare care facilitează transparența prin discurs.

Tabel nr. 8 – Frecvența verbelor

INDICE	FRECVENȚĂ
a spune	43
a face	40
a condamna	20
a acuza	19
a dizolva	14
a fluiera	11
a participa	11
a cere	10
a declara	10
a trebui	8

Verbele introduc *acte de limbaj expozitive* – a spune, a declara, a considera, a confirma; *verdictive* – a condamna, a acuza; *exercitive* – a insulta, a fluiera, a intra, a cere, a face, a împiedica și performative: *a spune, a afirma, a presupune*. Folosirea lor marchează poziția și gradul de certitudine al protagoniștilor sau al argumente utilizate de aceștia. Unele verbe folosite în discursul jurnalistic sunt mărci ale subiectivismului (susține, condamnă, cere, etc). Verbul *a spune* atestă obiectivitatea și neutralitatea, și împrumutarea din discursul mediatic în cel politic a formelor de expunere punctuale și eficace. Transcodarea discursului politic din sfera comunicării formale prin utilizarea formelor din registrul mediu, familiar, informal; apel la emoție și la reacția publicului. Declarațiile sunt opinii față de o anumită situație sau modalități de susținere a unui argument/contraargument. Acțiunea politică, deși în mod normal orientată spre compromis este prezentată prin accentuarea contradicțiilor și liniei

de frontieră, unde se înregistrează presiunea pentru identificare sigură, presiunea mediatizării acționând în sensul opusul negocierii, concertării pe interesul public, astfel încât politica apare ca fiind tot mai detașată de formele de dezbatere publică. Prin stabilirea cadrelor de tratare a informației actorii politici se re poziționează în spațiul public.

Spațiul de emisie alocat actorilor politici

Star sistemul apare ca parte necesară a delimitării unei sfere politice legitime. Caracterul de om politic se raportează atât la puterea cu care a fost investit de cetățeni cât și modul în acesta ajunge să se legitimeze prin notorietate și recunoașterea poziției politice. Actorii cei mai des mediatizați și partidele pe care le reprezintă sunt grupați în tabelul următor:

Tabel nr. 9 – Spațiul de emisie alocat actorilor politici

NUME	FUNCȚIE	DURATĂ
Mircea Chelaru	vicepreședinte PC	371 sec
Ludovic Orban	vicepreședinte PNL	288 sec
Titus Corlățean	secretar general PSD	195 sec
Dan Voiculescu	președinte Partidul Conservator	154 sec
Mircea Geoană	președinte Partidul Social Democrat	107 sec
Traian Băsescu	președintele României	95 sec
Călin Popescu Tăriceanu	prim-ministru al României	93 sec
Emil Boc	președinte Partidul Democrat	93 sec
Varujan Vosganian	purtător de cuvânt PNL	71 sec
Norica Nicolai	vicepreședinte PNL	58 sec
Adrian Videanu	președinte executiv PD	53 sec
Sergiu Anton	președinte comisie juridică Camera Deputaților	38 sec
Lucian Bolcaș	vicepreședinte PRM	18 sec
Mircea Toader	secretar de stat în M.A.I. – PD	16 sec
Valeriu Stoica	membru PLD	16 sec

Frecvența de apariție a numelui actorilor politici în discursul jurnalistic

Personalizarea actorilor politici este un procedeu care se bazează pe scoaterea din contextul instituțional și plasarea într-un cadru familiar. Apropiere de public are loc prin renunțarea la formulele de prezentare a funcției care însoțesc numele în textul jurnalistic. Se optează pentru folosirea doar a numelui de familie, căpătând uneori nuanțe peiorative: Băsescu, Tăriceanu, Geoană, Udrea, etc.

Tabel nr. 10 - Frecvența de apariție a numelui actorilor politici în discursul jurnalistic

NUME*	FRECVENȚĂ
Traian Băsescu	107
Călin Popescu Tăriceanu	41
Corneliu Vadim Tudor	13
Elena Udrea	10
Emil Boc	9
Codruț Sereș	7
Mircea Geoană	6
Monica Macovei	6
Dan Voiculescu	4
Adrian Videanu	3

Ion Iliescu 2
Adrian Păunescu 2

* include apelativele din tabelele anterioare. Au fost excluși cei cu o singură referire la nume.

Tehnica de personalizare ține de metodele împrumutate din marketingul politic și vizează o disociere între statutul omului politic și calitatea sa de individ. Imaginea omului politic este construită în funcție de calitățile sale. Reprezentarea și scoaterea în evidență a defectelor îl prezintă ca un personaj contradictoriu, a cărui autoritate este contestată..

Tabel nr. 11 - Reprezentarea partidelor politice

NUME	FRECVENȚĂ
PD	29
P N L	16
P R M	13
P S D	9
U D M R	2

Criza de identitate este enunțată în discursul jurnalistic printr-o complexitate de dispozitive care ilustrează instrumentalizări politico-mediatice și care pun în mișcare procedee de selecție a informației, perspectivare a materialului discursiv, cadre semantice și varii procedee de comutare: între acțiunile reale și strategiile narative și actanțiale; între diverse materializări textuale: descriptive, teatrale, performative, între convenții de interpretare și valori politice, publice, jurnalistice prin care se configurează sensul evenimentelor ca sens social. Din această perspectivă enunțarea relațiilor politice nu este detașată, ci se realizează prin intensificarea distanței dintre cele două tabere, ilustrând criza identificării și întărirea liniei de demarcație dintre entitățile aflate în competiție pe scena politică românească mediatizarea având un rol de pivotare a reprezentărilor direcției juste. Enunțarea crizei se realizează în regimul spectacularității prin decupaje ale unor momente conflictuale care prevalează asupra dezbaterii de fond, captează și întregesc reacțiile intense în defavoarea celor echilibrate ale diferitelor grupuri politice față de dezbateră Raportului Tismăneanu, *politicizarea* fiind o miză a discursului cât și cadrul semantic al percepției istoriei în cadrele memoriei indivizilor și grupurilor, cât și în cadrul democrației de tip european.

Bibliografie :

- Almond, G., Verba, S., 1996, *Cultura civică*, Ed. Du Style, București.
Carothers, Th., 2002, The End of The Transition Paradigm, *Journal of Democracy*, Vol.13, No.1, January 2002.
Coman, M., 2003, Mass media Mit și Ritual, *Polirom, Iași*.
Durkheim, E. D., 1895: 1985, On the Normality of Crime, in Stevens Lukes, E. Durkheim, his Life and his Work A Historical and Critical Study, *Standford University Press*.
Ferrel, G., Jucquois, (coord.)G., 2005, *Dicționarul alterității și relațiilor interculturale*, Polirom, Iași.
Foucault, M., 2005, A supraveghe și a pedepsi, Nașterea închisorii, *Paralela 45, Timișoara*.
Frumușani, D.R., 2004, *Analiza discursului*, Tritonic, București.
Gerstl, J., 2002, Comunicarea politică, Ed. Institutului European, Iași.
Giddens, A., 1984, The Constitution of Society Outline of The Theory of Structuration, *Polity, Cambridge*.
Katz, E., The two step flow of communication An Up to date Report on Hypothesis, *The Public Opinion Quaterly*, 21/1, Spring, pp.61-70, versiune on line. <<http://www.cw.utwente.nl/theorieenoverzicht/Levels%20of%20theories/macro/Two-Step%20Flow%20Theory.doc/>>.
Sfez, L., 2000, *Comunicarea*, Ed. Institutului European, Iași.
Thoveron, G., 1996, *Comunicarea politică-azi*, Antet, București.
Zeca-Buzura, 2005, *Jurnalismul de televiziune*, Polirom, Iași.